

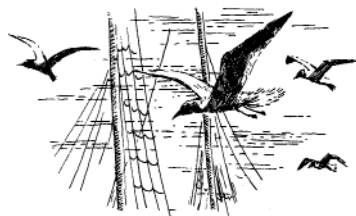
ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА
СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ

Джек
ЛОНДОН
■
ПІВНІЧНА ОДИССЕЯ

Новели

Переклад з англійської

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2017

БІЛА ТИША

— Кармен більше двох днів не витримає.

Мейсон виплюнув шматок льоду і похмуро глянув на бідолашну тварину; потім підніс її лапу до рота і почав відгризати лід, що намерз між кігтями.

— Ніколи не бачив, аби собака з химерним іменем був чогось вартий, — мовив він, скінчивши своє заняття, і відштовхнув собаку геть. — Вони тільки переводяться нінащо, а потім здихають. Ти колись бачив, щоб із собакою, якого звати просто Касьяр, Сиваш або Хаскі, сталося щось лихе? Егеж, дзуськи! От поглянь на Шукума; він...

Хоп! Охлялий звір стрибнув угору, і білі зуби клацнули біля горла Мейсона.

— Ти що це робиш, га?

Жорстокий удар руків'ям нагая за вухом повалив собаку в сніг. Він трусився, з пащі капала жовта слина.

— Я ж казав, поглянь на Шукума. Оцей не схибить! Закладаюся, ще до кінця тижня він зжере Кармен.

— А я пропоную робити ставку на інше, — озвався Мейлмют Кід, перевертаючи хліб, що відтавав біля вогню. — Закладаюся, ми ще до кінця нашої подорожі з'імо Шукума. Що скажеш, Рут?

Індіанка поклала у каву грудочку льоду, перевела погляд із Мейлмюта Кіда на свого чоловіка, потім на собак, але відповіді не зважилася. Ця очевидна істина не вимагала підтвержень. Їх чекали двісті миль дороги по непроїзному шляху, їжі для них самих лишилося на шість днів, а для собак і зовсім нічого, — отже, вибору не було. Двоє чоловіків і жінка підсунулися до вогнища і приступили до свого злиденного сніданку. Собаки лежали у запряжці, бо

настав час денного перепочинку, і заздрісно проводжали поглядом кожний шматок.

— Від завтра — ніяких сніданків, — сказав Мейлмют Кід. — І треба наглядати за собаками, а то вони геть знахабніли. Тільки дай їм волю, горлянку тобі перегризуть.

— А я ж колись був старостою Епвортської парафії і викладав у недільній школі!

І, мовивши це не знати для чого, Мейсон поринув у дрімотне споглядання своїх мокасинів, од яких піднімалася пара. Та Рут перервала його роздуми, наливши йому чашку кави.

— Дякувати Богові, чаю в нас досить! Я бачив, як він росте — там, у Теннессі. Чого б я зараз не дав за гарячу кукурудзяну перепічку! Не журися, Рут; скоро тобі не доведеться голодувати, та й мокасини носити не буде потреби.

Жінка, почувши ці слова, трохи повеселішала, і її очі засвітилися любов'ю до її білого володаря — першого білого чоловіка, якого вона зустріла, першого чоловіка на її пам'яті, який не вважав жінку за нерозумну тварину чи в'ючну худобу.

— Так, Рут, — повів далі чоловік тією химерною мовою, якою вони лишень і могли порозумітися, — зачекай трохи, скоро ми вийдемо звідси до далекого краю. Візьмемо каное білої людини і попливемо до Солоні Води. Так, погана вода, зла вода — наче великі гори весь час стрибають угору та вниз. А її так багато, пливати по ній так далеко! Ідеш десять снів, двадцять снів, сорок, — він полічив дні на пальцях, — і весь час вода, погана вода. Потім приїдемо до великого селища, людей там сила, як ото комарів улітку. Вігвами — ого-го які високі, як десять, двадцять сосон! Хай-ю скукум!..

Він затнувся, кинувши благальний погляд на Мейлмюта Кіда, потім почав старанно показувати знаками, як можна поставити одна на одну двадцять сосон. Мейлмют Кід глузливо всміхнувся; та очі Рут розширилися від подиву і втіхи. Вона майже не вірила у слова чоловіка, гадала, що він жартує, і така ласка тишила бідне жіноче серце.

— А потім сядемо у... у скриню і — пф! — поїхали. — Він підкинув порожню чашку в повітря і, спритно впіймавши

її, закричав: — А потім — пф-ф! — і приїхали. О, великі шамани! Ти їдеш у Форт-Юкон, а я до Арктик-сіті — двадцять п'ять снів — велика мотузка тягнеться, я хапаю мотузку і кажу: «Алло, Рут! Як ся маєш?» — а ти кажеш: «Це ти, чоловіченьку?» Я кажу: «Так». А ти кажеш: «Не можна спекти гарний хліб: соди немає». Я кажу: «Подивися в коморі, під борошном. Бувай!» Ти їдеш до комори і знаходиш соду. І весь час ти у Форт-Юконі, я — в Арктик-сіті. Отакі вони, шамани!

Рут так наївно всміхнулася цій чарівній історії, що обоє чоловіків розреготалися вголос. Та собака гризня надворі поклала край оповіді про дива далекого краю, а на той час, коли собак угамували, жінка вже встигла прив'язати нарти, і все було готово для подорожі.

— Ану, Лисий! Ану, руш!

Мейсон лягнув нагаєм і, коли собаки зрушили з місця, відштовхнув нарти поворотною жердиною. Рут їхала за ним слідом на другій запряжці, а Мейлмют Кід, допомагаючи їй рушити, лишався позаду. Дужий і суворий чоловік, здатний ударом звалити бика, він не міг бити нещасних тварин і жалів їх, що погоничі собак роблять не часто. Бувало, він ледь не плакав із жалю, дивлячись на них.

— Ану, вперед, кульгавці ви бідолашні! — пробурчав він після кількох марних спроб зрушити нарти. Але зрештою його терпіння було винагороджене, і собаки, хоч і з болісним виском, поспішили вслід за своїми товаришами.

Розмови припинилися. Знегоди шляху не дозволяють такої розкоші. А подорож у північному краю — це найтяжча праця з усіх, що є в світі. Щасливий той, хто ціною мовчання витримає день такої дороги — хоча б по битому шляху.

Але найтяжча праця — торувати шлях. При кожному кроці широкі плетені лижі провалюються, і сніг сягає колін. Потім треба витягти ногу, тримаючи її прямо — бо відхилення убік хоч на дюйм може призвести до біди, — поки лижа не очиститься від снігу. Тоді треба ступити вперед і піднімати другу ногу, також щонайменше на пів'ярда. Той, хто робить це вперше — навіть якщо не перечепиться однією лижею за іншу і не витягнеться на весь зріст у підступному снігу, — через сто ярдів геть знесиліє; той, хто за весь день жодного разу не трапить

під ноги собакам, може з чистим сумлінням і цілком зрозумілою гордістю залізати у спальний мішок; а тому, хто пройде двадцять снів по Довгій стежині, можуть заздрити боги.

Вечоріло, і мандрівники, скуті шанобливим острахом перед Білою тишею, торували собі шлях. У природи є багато способів переконати нас у тому, що ми смертні: безнастанні припливи і відпливи, люті шторми, жахи землетрусу, гуркіт небесної артилерії. Та серед цих явищ найбільше гнітить і жахає незворушний спокій Білої тиші, коли довкола все завмирає, яскраве небо горить мідяним блиском, навіть тихий шепіт звучить як блюзнірство, і сторопіла людина лякається власного голосу. Самотня крихта життя, що повзе по примарній пустелі мертвого світу, вона з острахом думає про свою зухвалість, усвідомлюючи, що її життя — це життя хробака, не більше. У неї мимоволі з'являються дивні думки, таїна всього суцього шукає втілення. І людиною оволодіває страх перед смертю, перед Богом, перед всесвітом, і надія на воскресіння та життя, і жага безсмертя — безсиле прагнення ув'язненого єства; і тоді людина лишається наодинці з Богом.

День минув. Вони вийшли до місця, де гирло річки звертало вбік, і Мейсон погнав свою запряжку через низький мис, аби зрізати кут. Але собаки не могли подолати крутий підйом. Рут і Мейлмют Кід знов і знов штовхали нарти вперед, та марно. Ще одне відчайдушне зусилля; нещасні тварини, ослаблі від голоду, напружили останні сили. Вище... вище... і нарти виринули на берег. Але ватажок потягнув запряжку вправо, і нарти наїхали на лижі Мейсона. Наслідки були вельми сумні: Мейсона збило з ніг, один із собак упав, заплутавшись в упряжі, і нарти зісковзнули вниз, тягнучи за собою собак.

Лясь! Лясь!.. Нагай безжально свистів над собаками, і найбільше постраждав винуватець події.

— Годі, Мейсоне, — втрутився Мейлмют Кід. — Він, бідолаха, і так ледь живий. Зачекай, краще припряжемо моїх.

Мейсон спокійно чекав, поки той договорить; а потім довгий нагай знову обвився навколо тіла собаки. Кармен — а то була саме вона — з жалібним скавчанням зіщулилася в снігу, потім перевернулася на бік.

З М І С Т

Новелістика Джека Лондона. *Передмова Н. Білик* 3

ПІВНІЧНА ОДІССЕЯ

Біла тиша. <i>Переклад Д. Радієнко</i>	23
Північна Одіссея. <i>Переклад В. Горбатько</i>	33
Закон життя. <i>Переклад В. Горбатько</i>	67
Чоловік зі Шрамом. <i>Переклад Д. Радієнко</i>	75
Тисяча дюжин. <i>Переклад Д. Радієнко</i>	87
Каньйон з Чистого Золота. <i>Переклад В. Горбатько</i>	104
Любов до життя. <i>Переклад Д. Радієнко</i>	125
Денний спочинок. <i>Переклад Д. Радієнко</i>	144
Непередбачене. <i>Переклад В. Горбатько</i>	160
стежиною примарних сонць. <i>Переклад В. Горбатько</i>	182
Пошитий у Дурні. <i>Переклад В. Горбатько</i>	202
Відступник. <i>Переклад В. Горбатько</i>	215
Дім Мапуї. <i>Переклад В. Горбатько</i>	236
Маукі. <i>Переклад В. Горбатько</i>	260
Маккоїв нащадок. <i>Переклад В. Горбатько</i>	276
Коли світ був молодий. <i>Переклад В. Горбатько</i>	307
Презумпція невинуватості. <i>Переклад В. Горбатько</i>	325
Мексиканець. <i>Переклад В. Горбатько</i>	345
Вічність форм. <i>Переклад В. Горбатько</i>	374
Волоцюга і фея. <i>Переклад В. Горбатько</i>	388
Примітки. <i>Н. Білик</i>	403